

СЕЙФДАГИ ПУЛЛАР

Детектив роман

ЯНГИ АСР АВЛОДИ

Тошкент

2011

УДК: 821.312.133–3**ББК: 84(4Анг)****Ч–32**

Чейз Жеймс Хэдли. Сейфдаги пуллар/роман. –Т.: «Янги аср авлоди», 2011 – 224 б.

ISBN 978-9943-08-789-7

Ҳаммаси сейфни очишдан бошланди. Пулга муҳтожлик, бойликка ўчлик, нафс балоси жиноятга йўл очиб берди. Жиноятга эса жазо тайин. Ҳа, биргина ножўя қадам ҳаётингни остин-устун қилиб ташлаши мумкин. Зотан, хатоларингни англаб, тўғри йўлдан юраман, десанг-да, ана шу илк қадам ҳаётингга соя солиб туради. Бу қилмишинг кейинги нохуш воқеа-ҳодисалар учун дебоча бўлади. Яна сейф, яна пуллар, яна жиноят. Не тонгки, ҳаётингга янги кириб келган инсонлар ҳам жиноятга ундайдилар. Орзу-хаёллар, яхшиликка интилиш, изтироблар, муҳаббат ва хиёнат, эски дўстликнинг битмас жароҳатлари...

Асар хотимаси китобхонни ларзага солади. Муаллиф ҳаётий ҳақиқатни бор бўйича очиб беради.

УДК: 821.312.133–3**ББК: 84(4Анг)**

Таржимон:

Фатҳулла НАМОЗОВ

ISBN 978-9943-08-789-7

© Чейз Жеймс Хэдли, «Сейфдаги пуллар». «Янги аср авлоди», 2011 йил.

1

Қўнғироқ беш дақиқа кам ўн бирда жиринглади, мен эндигина жўнаётган эдим. Агар беш дақиқа кечроқ чалинганида, мен қўнғироққа жавоб бермас, аммо расмий жиҳатдан ишим тугашига яна беш дақиқа борлиги учун ҳеч қаяққа кетиб бўлмасди.

Тунги телефон магнитофонга уланган, у қўнғироқлар вақтини автоматик тарзда қайд этиб боради. Бу ходимларни назорат остига олишга оид оммавий тизимнинг бир қисми эди. Мен гўшакни кўтардим.

— Лоренс сейфлар корпорацияси тунги хизмати эшигади, — дедим.

— Генри Купер гапиряпти, — бу ўзига тўқ, ўзига ишонган йирик сармоядор ва данғиллама уй эгаларидан бири эди. — Сиз зудликда бирор кишини юбора оласизми? Менда сейф билан боғлиқ муаммо пайдо бўлди.

Жейни билан келишилган учрашувим расво бўлди, деб ўйладим мен. Бу бизнинг шу ойда бекор қилинган учинчи учрашувимиз эди.

— Сиз қаерда турибсиз, сэр? — сўрадим мен овозимга мумкин қадар назокатли тус беришга ҳаракат қилиб. Суҳбат тасмага ёзиб олинаётган эди, менда эса илгари ҳам миждозлар билан қўпол муомала қилганим учун нохушликлар содир бўлган.

— Эшли Армз. Ходимингиз зудликда зарур.

Мен соатимга қарадим. Икки дақиқа кам ўн бир эди. Борди-ю, мен тунги хизмат алақачон беркилди, дедим, у ҳолда ишим билан хайрлашишимга тўғри келди, менинг молиявий томондан қийналганим ҳисобга

олинса, бу йўл қўйиб бўлмайдиган ножўя ҳаракат бўлар эди.

— Айтолмайсизми, сейфингизга нима бўлган, сэр?

— Мен қаеригадир калит солган эдим. Тезроқ бирор кишини жўнатиңг.

У телефони гўшагини қўйди, мен ҳам. Жейнига, соат ўн биру ўн бешда олдинга кириб ўтаман, деган эдим. Рақс клубига (у яқинда очилган эди) борамиз, деб келишган эдик. У кийиниб, мени кутади. Эшли Армз эса шаҳарнинг нариги томонида, адоғида. Мен у ерга бориб, жин ургур сейфни очгунимча, сўнг орқага қайтгунимча, кейин эса фургонни жойига қўйиб, Жейнинг олдига троллейбусда етиб боргунимча соат бир ярим бўлиши турган гап. У шунча вақт кутиши даргумон.

Жейни мени огоҳлантирган, агар яна бирор корҳол туфайли учрашув барбод этилса, бу охиргиси бўлади, деб дангал айтган эди.

Мен унга идорадан туриб, қўнғироқ қила олмайман. Ишхонадаги телефондан шахсий масалаларда фойдаланиш ман қилинган. Демак, автомат телефондан боғланишга тўғри келади, у эса кўчанинг охирида жойлашган.

Асбоб-ускуналар солинган жомадонни олдим-у, фургонга чиқдим. Ёмғир майдалаб ёға бошлаган, мен эса плащчимни олмагандим. Кўчада машиналар тўлиб кетган, мен автоматга қадар етганимда фургонни қўядиган жой қолмаган эди. Жой бўшагунча ўн дақиқа кутишга тўғри келди, шундан кейин уни қўйдим.

Жейнига қўнғироқ қилганимда, соат ўн бирдан йигирма дақиқа ўтган эди. Мен вазиятни зўрға тушунтирдим, у эса бирдан тўнини тескари кийиб олди.

— Агар келолмайдиган бўлсанг, мен келадиган одамни биламан, — деди у. — Мен сени огоҳлантирган эдимку, Чет! Сабрим тугади. Сен билан боғлиқ иш доимо барбод бўляпти, жоним ҳалқумимга келди. Етар!

— Қулоқ солсанг-чи, Жейни, ахир мен айбдор эмасман-ку...

эшитишни ҳам истамади. Мен унинг рақамини яна бир марта тердим, ammo Жейни гўшакни, ҳатто кўтармади ҳам. Бир-икки дақиқа кутдим, сўнг гўшакни илиб қўйдим-у, фургоннинг ёнига қайтдим. Шунчаси етмагандай ёмғир шу қадар куч билан қуярдики, ҳатто ғаввослар ҳам чўкиб кетиши мумкин эди гўё. Эшли Армзгача қовоқ-тумшугим осилиб борди. Мен Лоренснинг сейфлар корпорациясига лаънатлар ёғдирардим. Генри Купер жанобларини ҳақоратларга кўмиб ташладим. Ўзимни эса плашч олмаганим учун, ишдан сўнг уйга пиёда боришга тўғри келгани учун лаънатладим. Ёмғир менинг якшанба куни киядиган костюмимни яроқсизга чиқарарди, аслида бу либоснинг фақат «якшанба» номи бор эди, холос.

Эшли Армз шаҳардаги энг яхши туманнинг турар жой даҳаси эди. Мен подъездга кириб, дарбон пештахтасига яқин бордим. Дарбон менга жаноб Купернинг уйи учинчи қаватда эканлигини айтди.

Генри Купер баланд бўйли, вазмин одам бўлиб, ўзини ҳаддан ташқари билимдон деб ҳисоблайдиганлар тоифасидан экан. Унинг ароқхўрникидай қизарган юзи ва қорни очофат одамни эслатарди. Эшикни Купернинг ўзи очган эди. Мен остонадан ҳатлаб ўтганим ҳамон, у, қаерда бунча қолиб кетдинг, деб бақира бошлади.

Мен йўллар тиқилинч эканлигини айтиб, кечирим сўрадим. У гапларимга қўлини силтаб, норозинамо жаврай бошлади ва, ниҳоят мени ҳашаматли меҳмонхонага бошлади. Сўнг мойбўёқ билан ишланган семиз яланғоч аёлнинг расмига яқинлашди, бундай суратларни фақат Рубенс ишлаши мумкин эди, балки мен хато қилаётгандирман, кейин суратни девор томонга бироз суриб, илгакка илиб қўйди. Сурат ортида бизнинг деворга мослаб қурилган энг яхши сейфларимиздан бири жойлаштирилган эди.

Мен ускуналарни олаётганимда, кушеткада ётган бир қизга кўзим тушди. У қирқими шу қадар катта тунги оқ кўйлак кийган эдики, бундай бичимдаги кўйлак

қарини епиши керак, номаълум эди. Қиз бармоқларида сигарета тутганча журнал варақлар, қуюқ бўялган лабларига аҳён-аҳёнда теккизар эди сигаретни. Сўнг у қовоқларини кўтариб, кўзларини менга тикди. Қиз бироз Жейнини эслатарди. Сочлари ҳам, узун келишган оёқлари ҳам ўхшаш, бошқа жойлари монанд эмас эди. Бу қиз анча олифта, Жейнида бу жиҳат мутлақо йўқ эди. Жейнида мафтун қиладиган қадди-қомат, ёқимтойлик ва жозибали қадам ташлаш мавжуд эдики, бу ҳолатлар эркакларни бурилиб қарашга мажбур этар, аммо шу билан бирга қандайдир беадаблик сезилар эди. Бу қизда эса беадабликнинг иси ҳам йўқ.

— Сейфни очиш учун қанча вақт керак? — деб сўради жаноб Купер. — Мен шошиляпман.

Мен қиздан зўрға кўз узиб, сейфга яқинлашдим.

— Агар сиз код рақамини айтсангиз, озгина вақт керак бўлади.

У бир парча қоғозга рақамларни ажи-бужи қилиб ёзиб, менга узатди, сўнг ичимликлар турган пастак столча олдига бориб, ўзига коктейль тайёрлай бошлади.

Мен ишга киришар-киришмас, ичкари томондан телефон жиринглади.

— Бу иш амалга ошиши керак, Жек, — деди у қизга ва эшикни очик қолдириб, хонадан чиқди.

Қиз дабдурустан менга оҳиста сўз қотди:

— Тезроқ ҳаракат қил, йигитча. Аҳмоқ қария менга феруза маржон ваъда қилган. У яна айниб қолмасин, деб қўрқаман.

Мен шошардим. Қиз тўғридан-тўғри менга тикилиб турар, кўзларида совуқ бир ифода бор эди. Жейнида ҳам, агар мендан нимадир керак бўлганида худди шундай ифода пайдо бўлар, у бунга эришиш осон кечмайди, деб ҳисоблар эди.

— Бу уч дақиқадан кўп вақтни олмайди, — дедим мен. — Ташвиш тортма.

Сейфни очиш учун бундан ҳам кам вақт кетди.

— Шуям сейф бўлди-ю, — деди у. — Буни, ҳатто гўдак ҳам очади.

Мен сейф ичига нигоҳ ташладим. Уч қатор токчада юз долларлик пуллар таҳлами билан турарди. Бунча пулни мен ҳеч қачон кўрмаган эдим. Ҳатто санаб чиқиш ҳам амри маҳол, қанча экан, балки ярим миллиондир? Қиз кушеткадан сирғалиб тушиб, олдимга келди. Мен ўткир атир исини туйдим, қўли қўлимга тегди, биз шу қадар яқин турар эдик.

— Оловиддининг ғори-ку бу! — деди у дами ичига тушиб. — Вой, Худойим! Мана қаерга қўл суқиш керак экан!

Мен телефон тинғиллаб, Купер гаплашиб бўлганидан огоҳлантирганини эшитдим. Қиз ҳам буни англади ва дарров ўз жойини эгаллади. Мен сейф эшигини ёпиб бўлган лаҳзада хонага Купер кириб келди.

— Наҳотки ҳалиям тутاماган бўлса? — деди у аччиқланиб.

— Ҳозир, сэр, — дедим мен сейфни қулфлаб. — Мана, энди бўлди.

У сейф эшигига разм солди ва бир неча дюйм очиб кўриб:

— Менга калитнинг нусхаси керак, — деди.

Мен, тайёрлаб бераман, деб жавоб бердим ва асбоб-ускуналарни йиғиштириб, эшикка қараб йўналдим. Кушеткага ўтирган қизга хайрли тун тиладим. Бунга жавобан у фақат бош ирғаб қўйди. Кириш эшиги ёнида Купер менга бир жуфт долларни раво кўрди. Бу пулни ҳеч бир ҳиссиз чўнтагимга солиб қўйди ва бундан кейин нимадир керак бўлиб қолса, куттириб қўймаслигимни айтиб, тўнғиллаб қўйди. Калитнинг нусхаси кераклигини яна менга эслатди.

Гараж томон йўл олар эканман, мен Купернинг сейфидаги пуллар ҳақида ўйлаб кетдим. Маошим фақат шу йил мени қониқтирмаяпти, деб бўлмайди. Мана, бир неча йилки, ишлаётган касбим бойишимга асло имкон бермаяпти. Бу пуллар меники бўлганида нима

қилардим, дея хаёлга берилдим. Уйга осонгина кириб, Купернинг сейфи ўрнидаги консерва банкасини очсам ва пулларга эгалик қилсам-а! Ҳз-Ҳзимга, бундай қилишга уринмайман ҳам, дедим-у, аммо пуллар ҳақидаги фикр барибир калламда чарх ура бошлади.

Эртаси куни, Рой билан иш вақтимиз алмашганида ҳам мен бу хаёллардан халос бўлолмаган эдим. Ройни эсимни таниганимдан буён биламан. Биз бирга мактабга борганмиз. Отам мени Лоуренс сейфлар корпорациясига жойлаштириб қўйиш ҳақида ажойиб тўхтамага келган куни Ройнинг отаси ҳам уни шу даргоҳга ишга қўйган эди. Биз Рой билан ташқи кўринишда бири-биримизга ўхшаймиз: у ҳам баланд бўйли, тетик, қора-чадан келган, ингичка мўйлови туфайли эса италияликларга ўхшаб кетади. Рой ҳам пулга худди мендек ўч. Мендан фарқ қилиб, аёллар унинг ҳаётида ҳеч қандай аҳамият касб этмайди. Рой ўн тўққиз ёшида уйланди ва бу никоҳдан ҳеч қандай иттифоқ чиқмади. Бир йил муқаддам хотини кетиб қолди ва шундан кейин аёллар унинг учун ҳеч ким бўлмай қолди. Ройнинг яккаю ягона қизиқиши пойга ва бу мусобақага пул тикишдан иборат эди. У мудом пулсиз юрар ва ҳамма вақт мендан оз-оздан қарз олишга ҳаракат қиларди.

Мен унга Купернинг пуллари тўғрисида гапириб бердим. Биз ёлғиз эдик. Ёмғир шиддат билан ёғар, ойнадан челақлаб қуяётгандек кўринарди. Мен уйга кетишга шошилмас эдим. Ройга Купернинг уйидаги қиз ҳақида, сейфни қандай очганим тўғрисида сўзлаб бердим.

— У ерда юз долларлик қоғоз пулдан иборат ярим миллион борга ўхшайди, — дедим мен идорада у ёқдан-бу ёққа юриб, Рой эса стол ортида ўтирар ва чекаётган эди. — Сен ўша сейфда қанча пул борлигини тасаввур қилиб кўр!

— Кимгадир ҳаммаси, бошқаларга эса ҳемири ҳам йўқ.

— Ҳа, шундай, — дедим мен ва ёмғир ёғаётган қоронғиликка тикилдим. — Бўпти, менинг вақтим бўлганга ўхшайди. Хайрли тун.

— Шошма, қаерга қочяпсан? — деди Рой. — Ярим миллион-а? Шунча кўпми?

— Бундан кам бўлиши мумкин эмас. У ерда учта токча тўла тахлам бор эди.

— Ўтир-чи! Кел, бир муҳокама қилиб кўрайлик, — таклиф қилди Рой. Биз бир-биримизга қарадик. Унинг кўзлари ички ҳаяжонини сездириб турарди. — Бунча пул менга халақит бермаган бўларди, Чет.

Мен ўтирдим ва шу заҳоти юрагим кўксимда уриб кетганини сездим.

— Менга ҳам халал бермасди.

— Ҳозир бўйнимда беш юз доллар турибди, — деди у. — Қандай бўлмасин, пул топишим керак. Менга қара, биз ўша сейфни тозалаб қўйсақ-чи? — у стулдан туриб, менга нигоҳини қадади. — Назаримда, бу иш қийин эмасга ўхшайди.

— Ҳа, шунақага ўхшайди.

Биз, иккимиз ҳам жим қолганча, ёмғир деразага қандай урилаётганига қараб ўтирардик.

Ниҳоят Рой шундай деди:

— Мен кўпдан бери шундай воқеани кутар эдим. Бу ҳаёт ўлгудай жонимга тегди. Сен ҳам шундай деб ўйла-санг керак, тўғрими?

— Ҳа.

— Хўш, нима қилдик, ишга киришамизми?

— Мен-ку, буни истамасдим, аммо қаёққаям қочиб қутиласан. Жуда оддий иш, бу!

У кулиб қўйди.

— Қўрқмаслик керак. Агар бу ишга каллани ишлатиб киришсақ, ҳаммаси силлиқ кетади.

Мен столнинг бир чеккасидан жой олдим.

— Розиман.

— Кел, ўтириб, ҳаммасини мияда пишитиб олайлик.

Биз эртасига кун бўйи ўғрилик режасини тузиш билан банд бўлдик. Бу ҳақда қанча кўп муҳокама қил-сақ, уни амалга ошириш шу қадар осон кўринар эди гўё.

— Уша одам уйдан қачон чиқиб кетишини аниқлаш керак. Бу ҳақда билиш ниҳоятда муҳим, — деди Рой. — Айтайлик, у уйда йўқ, биз хонага кирамиз, сейфни очамиз ва уни тозалаб қўямиз. Биласанми, сен шундай қилишинг керак: у илтимос қилган калит нусхасини оласан, кейин дарбон билан гаплашасан. Ундан Купер уйда бўлмаган вақтини билиб оласан. Дарбонлар ва-лақлашни яхши кўришади. Агар сен ўзингни яхши тута олсанг, у ҳаммасини тўкиб солади. У уйда йўқлигини билгач, борамиз-у, пулларни оламиз.

Ушанда биз учун дунёда бундан бўлак ҳеч нима йўқдай кўринди.

2

Эртаси куни мен Эшли Армзга қараб йўл олдим. Эгнимда Лоренс сейфлар корпорацияси либоси: куртка, кўкиш рангдаги шим ва нишон қадалган бош кийими бор эди. Рой мени навбатчилиги тугагандан сўнг фургонда кутишини маълум қилди.

Мен Эшли Армзга ўн яримдан кейин келдим. Дарбон ўзининг пештахтаси ёнида ўтираркан, қандайдир китобни варақлар, зерикканлиги юзидан билиниб турар эди. Мен кирган заҳоти у таниб, бош ирғаб қўйди.

— Ҳа, сизми? Агар яна жаноб Купернинг ҳузурига келган бўлсангиз, омадингиз чопмабди. У уйда йўқ.

— У қачон қайтади? — дедим мен ва пештахтага суяниб, бир қути сигаретни чиқариб қўйдим. Дарбон деворга илинган соатга қаради.

— Ярим соатдан кейин.

— Мен кутиб тураман. Унинг буюртмасини шахсан қўлига топширишим керак.

— Менга қолдираверинг, бериб қўяман.

Мен бош чайқадим:

— Иложи йўқ. Бу сейфнинг калити. Мен уни шахсан қўлига бериб, тилхат олишим керак.

Дарбон елкаларини қисиб қўйди ва мен таклиф қилган сигаретни олди.

— Унинг ярим соатдан кейин келишига ишонасизми?

— Бўлмасам-чи! У ҳамиша ўз вақтида келади. Соат саккизда кетиб, ўн бирда қайтади.

— Ҳа, шундай одамлар бор, — дедим мен. — Уларга қараб, соатни текшириб кўриш мумкин.

— Ҳа-ҳа, у худди шундай одам. Унинг учта тунги клуби бор. Уларни ҳар куни тунда текшириб чиқади. Якшанбадан ташқари. Бу ерга кечки овқатланиш учун соат ўн бирда келади. Кейин яна бирлар чамасида клублар ёпилиб, кунлик тушумларни санашга кетади. Бу тартибга амал қилади.

— Нима, сиз тун бўйи навбатчилик қиласизми? — деб сўрадим шунчаки гап орасида.

— Мен ишни соат бирда тугатаман. Кейин бу ерни ёпамиз. Ҳар бир ходимнинг ўз калити бор, — у афтини буриштира бошлади. — Сиз тасаввур қиялпсизми, қандайдир анқов туфайли мени бир неча бор тўшақдан турғазиб келишган. Ўша меров калитни унутиб қолдиргани учун.

Бу маълумотларнинг бари мен учун ниҳоятда зарур эди.

— Ўтган кеча Купер сейфнинг калитини йўқотган экан, — дедим мен. — Учрашувимни расво қилгани қолди.

— Бу унга хос, — швейцар бошини чайқади. — Бир ҳафта олдин у кириш эшигининг калитини йўқотган эди. Мени эрталаб жойимдан турғазган эди, у шу қадар аблаҳ!

— Нима, шунча кеч қайтадимиз?

— Бўлмасам-чи, кейин кун бўйи ётади... Ҳа, мана, сизга ҳаёт!

Менга нимаики керак бўлса, ҳаммасини билиб олдим. Шундан сўнг сездирмай, суҳбатни бошқа мавзуга буриб юбордим. У-бу ҳақда сўзлаб, гапни ичакдай чўзиб, Купер келгунича ўтиравердим. У бир дақиқа кам ўн бирда келди. Мен Купернинг истиқболига пешвоз чиқдим.

Мен сизга сейфнинг калитини олиб келдим, сэр,
— дедим. У дастлаб менга эътибор бермади.

— Ҳа, бу сенми? — бироз очилди Купер. — Хўш, менга бер-чи!

— Бу калит кирадими-йўқми, билмоқчи эдим. Менинг юқорига чиқишимга рухсат берасизми?..

— Яхши, кетдик.

Биз учинчи қаватга кўтарилгач, у эшикни очди ва мен ортидан меҳмонхонага кирдим.

Мен калитни сейф эшигига суқдим, Купер шу вақт мобайнида ортимда турди. Калитни бураганимда, менда ғалати фикр пайдо бўлди, шундай бурилсам-у, калласига бир солсам, кейин пулни олиб, жуфтакни ростласам, аммо мен бундай қила олмасдим. Бунинг ўрнига сейфни беркитдим-у, калитни Купернинг қўлига тутқаздим.

— Ҳаммаси жойида, сэр.

— Бўпти, — деди у истар-истамас, унинг қўли киссасига етса ҳам, кейин ҳаракатсиз қолди. Мен Куперни бошдан-оёқ кўриб турардим. У менга икки доллар бериб, шунинг ўзи етарли, деб ўзини ишонтирган. Бу зикналикнинг кичик кўриниши бўлса-да, мен учун етарли эди. Кейинги кеча-кундузда мен пул олиш керакми-йўқми, деган фикр борасида иккиланиб, узил-кесил бир тўхтама келиш учун етарли сабаб кутаётган эдим. Бу вақтни унинг ўзи менга етказди.

Мен уйдан чиқиб, лифтда биринчи қаватга тушдим, дарбонга қўлимни силкитиб қўйиб, кўчага чиқдим. Рой фургонда мени кутиб турарди.

— Ўша Купер эдими? Семиз, бесўнақай ва қип-қизил бадабашара?

— Худди ўзи, — мен фургонга кириб, Рой билан ёнма-ён ўтирдим. — Ҳаммаси жуда оддий. Биз сейфни якшанба куни ўмарсак бўлади.

Бу ишни дам олиш куни амалга оширишни режалаштирдик. Рой машина олди ва биз шай бўлдик. Тун роса серёмғир бўлиб, бу биз учун қулай эди. Ёмғир

одамларни кўчадан ҳайдаб юборди, дарвоқе, Худойим унутиб юборган бизнинг шаҳарчамизда одамлар тунги соат бирда кўп сайр қилишмайди. Рой менинг олдимга келди ва биз Эшли Армзга бирга жўнадик, бу вақтда соат, тахмин қилганимиздек, бешта кам бир эди. Рой машинани пуллик тўхташ жойига қўйди, у ерда уловимиздан ташқари яна қирқта автомобиль бўлиб, ҳаммаси ёмғир остида ивиб турарди.

Биз бир-биримизга қапишиб, уйнинг кириш эшигига тикилганча кузатар, ҳар иккимиз ҳам асабийлашар эдик. Мен Рой ўзининг калта семиз бурнидан қандай нафас олаётганини эшитиб турар, менга юрагим ураётганини у эшитяптими, шуни билиш қизиқ эди. Қурилмалар тахтасида ўрнатилган соат бирни кўрсатаётганида, уйдан чиқиб келаётган Куперга кўзимиз тушди. У оқ «Ягуар» русумли автомобилга яқинлашди. Купер биздан ўн ярд нарида эди. У ёмғир туфайли бошини эгиб, машинагача чопиб борди, биз турган томонга қарамади ҳам. Кейин ўзининг оғир гавдасини қандай қилиб машина ичига олганини кўриб турдик. «Ягуар» ўт олиб, қоронғулик ичига сингиб кетди.

— Йўлимизда битта тўсиқ камайди, — деди Рой. Унинг товуши бўғиқ ва узук-юлуқ эди. Бир неча дақиқадан сўнг биз дарбон асосий кириш эшигини қай тарзда беркитганини ва холл орқали зинапоядан тушиб, уйчасига кириб кетганини кузатиб турдик.

— Қани, кетдик, — деди Рой ва машина эшигини очди.

Юрагим шунчалик қаттиқ гурсиллардики, худди нафасим чиқмайдигандай эди. Асбоб-ускуна тўла қутичамни олиб, мен ҳам машинадан тушдим. Ойнаванд эшиқдан шошиб тушар эканман, юзимга ёмғирнинг совуқ томчилари келиб урарди. Бизнинг бажарадиган ишларимиз оддиндан белгилаб қўйилган эди. Мен эшикни очишим, Рой эса ёнимда туриши керак. Қулф асло бўйсунини истамасди. Одатдаги пайт бўлганида-ку, бу ишни икки-уч сонияда эплар эдим, аммо ҳозир

қулларим қалтирарди. Рой ўзини тутолмай, мени ҳақоратлаганидан кейин, ниҳоят эшик очилди.

Биз лифтдан фойдаланмасликни афзал кўриб, жимгина зина олдига бордик. Чунки дарбон ҳали ухламаган бўлиши, бу пайтда лифтда ким юрган экан, деб қараши мумкин эди.

Зинадан кўтарилар эканмиз, ҳеч кимни учратмадик, фақат Купернинг эшиги олдида нафасимизни ростладик. Бу сафар мен қулф билан осонгина «тиллашдим». Калитни қулфга солганим заҳоти у осонгина мос келди. Эшикни итариб, қоронғу йўлакка кирдим. Менинг изимдан Рой кирди. Биз бир неча вақт қимирламай қулоқ тутиб турдик.

Сукунатни уйнинг алақаеридаги соатнинг чиқиллаши ва совуткич овози бузиб турар эди.

— Қани, бўл, — деди Рой. — Нимани кутиб турибмиз?

Мен меҳмонхонага ўтиб, чироқни ёқдим. Рой менинг ортимдан кириб, эшикни беркитди.

— Ҳа, бу одам яшашни билади, — деди у атрофга қараб. — Хўш, сейф қаерда?

Мен яланғоч аёл чизилган сурат олдига бориб, ромни айлантирдим. Код рақамини териб, калитни солдим, уни Купер учун ўзи берган нусхаси билан бирга ясаган эдим, қулф «ширқ» этиб очилди.

— Қара!

Биз ёнма-ён турар, юз долларлик пуллар тартиб билан солинган тахламларга маҳлиё бўлиб қолган эдик.

— Қарагин-а! — Ройнинг бармоқлари менинг қўлимга ёпишиб қолди. — Бу иккимизга умримизнинг охиригача етади!

Бирдан эшитилган овоздан иккимиз ҳам таррақдай музладик: кимдир кириш эшигининг калитини бураган эди. Мен шу қадар саросимага тушган эдимки, жойимда қотиб қолгандим. Фақат ёпилган эшик томонга бошимни бура олдим, холос.

Ройнинг аҳволи ҳам яхши эмас эди. У қандайдир сониялар ичида қимирламай туриб, сўнг ўзини калта-

Кесақдай тезликда бир томонга олди-да, эшик очила бошлаганида бирдан чироқни ўчирди. Чироқ ёруғи бўсагадан қоп-қоронғу хонага тушиб, оппоқ нурли учбурчак ҳосил қилди, хонанинг ўртасида эса мен турардим. Эшик ўрнида мен Куперникига биринчи марта келганимда кушеткада ётган оёқлари узун, сарғиш сочли қиз кўринди. Биз сония ичида бир-биримизга қараб қолдик. Шундан сўнг у бир қадам ортга тисарилди-да, мияни тешиб юборгудай овоз билан, худди темир хивични «визиллатгандай» бақириб юборди.

— Бу ёққа, — деб қичқирди у. — Ўғри!

Унинг ортидан Купернинг семиз гавдаси кўринди. У қизни бир четга итариб юборди-ю, қоп-қоронғу меҳмонхонага бостириб кирди. Ҳаммаси шунчалик тез содир бўлдики, мен ҳамон олдингидек очиқ сейф олдида турар, ўзимни йўқотган, жойимдан қимирлашга мажолим қолмаган эди. Қиз уйдан сапчиб чиқиб кетди, ўзини зинапояга отиб, худди чўчка боласидай пастга югурди.

Мен Ройнинг ёруғда зўрға кўринаётган, деворга ёпишиб турган гавдасига кўзим тушди. Хонага учиб кирган Купер уни пайқамади. У менга қаради, қўлини худди томоғимдан бўғадигандек мен томон чўзди. Ройнинг ҳаракатлари шовқин-суронсиз эди. Мен унинг, ҳар эҳтимолга қарши, қулфни очиш учун олганимиз — темир парчасини силтаганини кўриб қолдим. Купер мени маҳкам ушламоқчи бўлганида, Рой лом билан унинг калласига солиб қолди. Купер худди ўриб олингандай йиқилди.

— Тезроқ! — енгил нафас олди Рой. — Қочдик!

Биз пастда, қаердадир қиз қичқираётганини эшитдик. Мен эшикка томон отилдим.

— Чет! — ортимдан Ройнинг қўрқувга тўла овозини эшитдим. — Пастга мумкин эмас. Юқорига қочамиз!

Аммо мен бу пайтда зинада эдим ва пастга чопдим. Кучли ваҳима туфайли миям карахт бўлиб қолган эди. Мени фақат битта фикр — кўчага чиқиб олиш ва қочиш

вахимаси қамраб олган эди! Ўзимни иккинчи қаватнинг зинапоя панжарасига отдим, у биринчи қаватга олиб тушарди. Бирдан кўз ўнгимда уй эшиги очилди-ю, у ердан гангиб қолган, сочлари тўзғиган озгин қария чиқиб келди. Биз бир неча лаҳза бир-биримизга қараб қолдик, бу ҳолат у эшикни куч билан ёпганига қадар давом этди. Кейинги зинани мен уч ҳатлашда эғаллаб, яхши чамаламаганим учун мувозанатни йўқотдим, майдончада йиқилиб тушдим. Бирдан оёққа туриб, охири қувватимни йиғиб югургач, ўзимни холда кўрдим.

Узун оёқли сарғиш сочли қиз букчайганча дарбоннинг пештахтаси ёнида турарди. У менга даҳшат билан боқар, ярим очиқ бўялган лаблари ва совуқдан кўкарган лаблари ниманидир пичирлар эди. Кўйлак ва шимини алақачон кийиб олган дарбон эса сочларини елкаларида тўзғитганча ертўласидан чиқиб келиб, бирдан менга ташланди. Биз полда бир-биримизга маҳкам чирмашганча юмалашар эдик.

Мен унинг калласига ва белига урдим ва ўзим ҳам юзимга икки шапалоқ едим, бу унинг чангалидан қутилгунимча содир бўлди. Сўнг оёққа турдим-у, эшикка қараб отилдим. Мен уни очганим ҳамон дарбон полициячи ҳуштагини чуриллатиб қолди. Бу ҳуштак овози ва қизнинг қичқириги сукунатни дўзах шўру ғавғоси билан тўлдириб, мени кўчага иргитиб юборди.

Мен йўлак четидан чопар эканман, шу пайт кириш эшиги олдида машина келиб тўхтаганини эшитдим, қулоғимга эса сариқ сочлининг қичқириги урилари, бу полиция сиренасиянинг қулоқни тешиб юборгудек овози босиб кетгунча давом этди. Мен югуришда давом этардим, юрагим гурс-гурс урар, пешанамдаги терлар кўзимга томар эди. Орқа томонимда қичқириқни эшитиб, бурилиб қараганимда, полициячи шапкасини кийган киши югуриб келаётганига кўзим тушди. Мен чопар эканман, бирдан ўқ овози эшитилди. Шундоқ юзим олдидан нимадир чақнаб кетди. Мен кескин сакраб, ўзимни қоронғу томонга урдим.

Яна уқ отилди. Мени қандайдир кучли қўл елкадан гижимлаб олиб, юзим билан асфальтга олиб ургандай бўлди. Куйдиргудай оғриқ бутун танамга ёйилиб кетди. Мен чалқанча тушишга ҳаракат қилдим, аммо оғриқ кучимни қирқиб қўйди. Энг охирида эслаганим, ҳушимни йўқотар эканман, яқинлашаётган қадам товушлари эди...

Иккинчи бўлим

1

Мен жуда олисдан, гўё бир миль масофа наридаги қувур адоғидан кимдир шивирлагандай овозни эшитдим. Шундан кейин кўксимда қаттиқ оғриқни ҳис этдим, бу менинг қоп-қоронғи ўрадан чиқиб олгунимга қадар давом этди. Мен кўзларимни очдим.

Мени оппоқ деворлар ўраб олган эди. Бошим узра энгашган одамнинг жуссасини аниқ кўрдим. Унга қарай олмадим, оғриқнинг янги хуружи туфайли яна кўзларимни юмган эдим. Шунга қарамай, миям ишлар эди. Мен қутилиш учун зинапоя бўйлаб югурганларимни, дарбон билан ёқалашганларимни хотирамда жонлантирардим, сўнг оёқлари узун сарғиш сочли қизнинг жазавага тушиб қичқиргани, тунда кўчада маъносиз чопганларим эсимга тушди. Яна полициянинг икки марта ўқ узганини қайта эшитгандай бўлдим.

Демак, мени ушлаб олишган. Бойиш учун беҳуда уриниш мени ҳозирча беморлар каравотига олиб келиб ташлади. Каравот ёнида, бош томонда полициячи турар эди.

— Агар унча жароҳатланмаган бўлса, — деган овоз эшитилди, — нима учун силтаб қўйиб, сидқидялдан гап-лашолмас эканман?

Фильмлар орқали жуда яхши таниш бўлган полициячининг қўпол, тўнг товуши ўзинга нисбатан айтилаётганини кутмайсан ҳам.

У ҳали ҳушига келгани йўқ, — жавоб берди бошқа овоз. — Бу борада кўп ҳам шовмаслик керак, сержант йигитнинг омади чошибди: агар бир дюйм ўнг томондан отганида борми, у тирик қолмасди.

— Шунақами? Мен унинг учун оладиган кафолатдан қўрқаман, тирик қолгани учун у энди пушаймон ейди.

Ниҳоят, мен тўла-тўқис ўзимга келдим. Ярим очиқ киприкларим орасидан каравот ёнида турган икки кишини илғаб олдим. Улардан бири катта ва семиз, оқ халат кийган эди — ҳамма жиҳатдан қараганда, шифокор бўлиши керак. Иккинчиси ҳам йирик эркак бўлиб, юзлари қип-қизил, кўзлари кичкина, қисиқ, лаблари мисоли устара билан кесиб қўйилгандай эди. Унинг қопқора ғижимланган плашчи ва шунга мос келган шляпаси касби полициячи эканини кўрсатиб турар, қўпол товуш ҳам айнан унга тегишли эди.

Мен индамай ётиб, кўксимдаги оғриққа бир амаллаб чидар эканман, бирдан Ройни эсладим. У мен каби ваҳимага тушмади, зинапоядан юқорига югуриб чиқиб кетди, шу вақт ичида мен тўғридан-тўғри исковучларнинг қўлига тушиб қолдим. Рой қутилиб кетдимикан?

Уни бинодан чиқиб кетувчилар кўрмаган бўлса, ҳаммаси жойида. Фақат мени қўлга туширдилар. Айнан мен Купернинг сейфидаги пулларни кўрган эдим. Айнан мен дарбон билан гаплашиб, ундан Купер тўғрисида сўраб олган эдим. Фақат менинг зинапоядан пастга югурганимни кўришган.

Бу ўтган вақт мобайнида Рой ёнимда йўқ эди.

Шундан кейин Ройнинг қўлидаги темир Купернинг калласига тушганида чиққан овозни эсладим. Бу жуда даҳшатли зарба эди: Рой шу қадар ғазаб билан урдик, мен ундан асло буни кутмаган эдим. Тўсатдан кўрқув туфайли мазам қочиб қолди. Куперга нима бўлди экан? Наҳотки Рой уни ўлдирган бўлса?

Шундан сўнг мен тер ва товуқ гўшти ҳидини туйиб, кўзларимни очдим ва шундоққина ёнимда энгашиб турган полициячининг қип-қизил башарасига кўзим туш-

ди. Виз иккимиз ёлғиз эдик. Шифокор қачон кетганини эшитмадим, у ҳақиқатан ҳам кетган бўлса керак, чунки хонада йўқ эди. Полициячи ўзининг товуқ қовурдоғидан сарғайган тишларини кўрсатиб, истеҳзоли тиржайиб қўйди. Бўри ўз ўлжасига қараб худди шундай истеҳзоли қараши мумкин эди.

— Хўш, қалайсан, палид, бир бошдан айтиб бер-чи, — деди у. — Тезроқ бўл. Мен сенинг ўзингга келишинг учун икки кеча-кундуз кутдим. Қани бўл!

Бу ҳали бошланиши. Полициячилар орасида ғирашира бир гумонсираш бор эдики, унга кўра, бу ишда фақат мен ўзим иштирок этмаганман. Аммо бу масалада уларнинг пичоққа илинадиган бирорта илмоғи йўқ, шунинг учун фақат менга таяниб, мендан нимадир чиқариб олишга уринишарди. Мен эса бошқа ҳеч ким йўқ эди, деб шу гапда туриб олган эдим. Менга, Купер ўлим ёқасида, шунинг учун сен қотилликда айбланасан, агар бордию, бир ўзинг бўлмасанг, ҳозир шу ҳақда гапириб беришнинг айна пайти, деб айтишди. Мен айтганларимда туриб олиб, бу ишларнинг барини ўзим бажардим, дедим.

Ниҳоят мени шерикчилик асосида жиноят қилганликда айблаб, иқроор бўлишимга уринишлари зое кетди, улар ниятларига етолмадилар. Боз устига Купернинг бошидаги жароҳат унчалик жиддий бўлмай, тез орада тузалиб кетди. Полициячиларнинг юзидаги ифодага кўра, бу хабар уларга ниҳоятда алам қилди.

— Аммо сен уни бутунлай ўлдириб юборишинг мумкин эди, — деди сержант тамакидан сарғайган тишларини кўрсатиб. — Бу эса суд учун етарлидан ҳам зиёд аҳамиятга эга. Сенга ўн йилни ёпиштиришади, унинг ҳар йили учун ҳали аччиқ-аччиқ пушаймонлар ейсан!

Мени касалхонадан турмага кўчиришди. У ерда, токи Купер етарли даражада соғайиб, менга қарши айблов кўрсатмасини бергунига қадар, уч ой ўтирдим.

Бу судни бутун умрим бўйи унутмайман. Мени залга олиб киришганида, кўз ташлаб, жамоат учун ажратил-

- Lituz.com

Elektron kitoblar

**To'liq qismini Shu tugmani
bosish orqali sotib oling!**